

Засновники Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ). *Заснований у 2003 році. Виходить двічі на тиждень.*
Головний редактор О. Онищенко, академік НАН України. *Редакційна колегія* В. Горвий (заступник головного редактора, науковий керівник проекту), Т. Гранчак, Ю. Половинчак, Л. Чуприна. *Бюлетень підготували* В. Бондаренко, С. Горова, Н. Тарасенко. *Адреса редакції:* НБУВ, пр-т 40-річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна. Тел. (044)524-25-48, (044)525-61-03. E-mail: siaz@pochta.ru, www.nbu.gov.ua/siaz.html. Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 5358 від 3 серпня 2001 р.

РЕЗОНАНС

/Бюлетень матеріалів, підготовлених на базі аналізу
оперативної інформації електронних видань/

№ 74
(6 жовтня 2009 р.)

ЗМІСТ:

У ЦЕНТРИ УВАГИ	2
АКТУАЛЬНА ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЯ	8
АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС	9
ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА	23
ВИКОНАВЧА ВЛАДА	28
ПОЛІТИКА	34
ЕКОНОМІКА	37

КИЇВ 2009

У ЦЕНТРИ УВАГИ

Президент України Віктор Ющенко взяв участь у регіональному засіданні інвесторів фондів, керованих компанією Horizon Capital

У своєму виступі Президент ознайомив іноземних інвесторів із сучасними економічними реаліями і потенціалом України, окреслив своє бачення шляхів виходу держави з кризи та поліпшення її конкурентоспроможності тощо.

„Одна з наймодерновіших економік, яка може виникнути в Європі в ближчі п'ять років – це українська економіка”, – сказав В. Ющенко, відзначивши ту важливу роль, яку можуть відіграти в розкритті потенціалу України зусилля інвесторів.

Президент зазначив, що, незважаючи на складні часи в економіці, Українська держава залишається надійним торговельним партнером та інвестиційно привабливим ринком. В. Ющенко зауважив, що за останні 4–5 років „Україна вийшла на високу належну макроекономічну культуру, у рамках якої можна говорити про стабільні постійні інвестиції”. Він звернув окрему увагу на те, що наразі в Україні вдалося врегулювати проблему платіжного балансу. „Сьогодні немає такої макроекономічної проблеми, яка б по балансу фінансових операцій викликала якісь ризики, що їх варто було б обговорювати в ділових колах”, – сказав Президент.

Найголовнішою поточною проблемою в контексті подолання кризових явищ В. Ющенко назвав слабку бюджетну політику, незбалансованість Держбюджету-2009, а також дефіцит бюджетів НАК „Нафтогаз України” і Пенсійного фонду. Президент наголосив: при формуванні Бюджету-2010 не повинні повторюватися помилки Бюджету-2009. „Країні потрібен більш збалансований бюджет, а це можливо тільки в одному випадку – через реформування цілих секторів”, – підкреслив В. Ющенко, зазначивши, що йдеться зокрема про пенсійну реформу, енергетичну, комунальну, транспортну сфери.

Президент назвав „політикою охолодження економіки” ситуацію, за якої уряд вилучає з економіки обігові кошти для покриття дефіциту бюджету. На жаль, констатував він, наразі „економіка стала заручником політики – сьогодні в економічній сфері приймається більше популістських, ніж хороших прикладних ринкових рішень”.

Говорячи про суттєві позитивні зрушення, що відбулися з 2004 р. у зовнішньо- та внутрішньоекономічній політиці України, Президент, зокрема, згадав про визнання української економіки ринковою, скасування поправки Джексона-Веніка і найголовніше – набуття у 2008 р. повноправного членства в СОТ.

Ще одним важливим кроком, на думку В. Ющенка, є створення зони вільної

торгівлі з ЄС у рамках Угоди про асоціацію, над якою наразі йде активна праця. „Для мене як для Президента організація сучасного прозорого конкурентного ринку – це надмета... Моя місія як політика є дуже простою – я хочу повернути Україну додому, у Європу”, – сказав він, високо оцінивши динаміку розвитку відносин між Україною та ЄС в останні роки.

Президент наголосив, що Україна орієнтована на нові конкретні результати в усіх сферах співпраці, зокрема в сільському господарстві, енергетиці, аерокосмічній галузі, машинобудуванні. „Сьогодні сільське господарство не просто розвивається, а розвивається добре і має гарний потенціал”, – сказав В. Ющенко, зокрема відзначивши перспективи співпраці в організації інфраструктури аграрного ринку. „У цьому секторі є унікальні можливості як з точки зору виробництва, так і переробки”, – акцентував Президент.

Говорячи про потенціал співпраці в енергетичній сфері, В. Ющенко відзначив тему видобутку нафти і газу в шельфі Чорного моря. Він також звернув увагу на перспективи співробітництва у сферах енергозбереження, відновлюваної енергетики та виробництва біопалива. Президент звернув особливу увагу інвесторів на можливості співробітництва в проекті ЄАНТК та модернізації національної ГТС.

Також глава держави запросив інвесторів до активної участі в реалізації проектів підготовки та проведення фіналу Євро-2012. „Для мене Євро-2012 – це прекрасна демонстрація нашої інтеграції до Європи”, – сказав він.

Президент відзначив суттєве поліпшення за 2005–2009 рр. інвестиційного клімату в Україні. Підтвердженням цьому він назвав постійне збільшення обсягів іноземних інвестицій в економіку України до майже 38 млрд за останні чотири роки. У цьому контексті В. Ющенко звернув особливу увагу на той факт, що в поточному році, незважаючи на кризові явища, в Україну прийшло 3 млрд інвестицій.

Президент побажав учасникам заходу успішної роботи в Україні з реалізації наших спільних проектів (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua). – 2009. – 5.10).*

Виступ Прем'єр-міністра України Юлії Тимошенко на ІХ Львівському міжнародному економічному форумі

Я думаю, що не кожний уряд хотів би працювати під час кризи. Це є очевидним, бо брати на себе таку відповідальність, причому у складних умовах політичної кризи – завдання непросте. Але сьогодні я хотіла би трішечки відступити від риторики кризи, а поговорити взагалі про розвиток регіонів, тому що розвиток регіонів в умовах кризи мусить носити тактичний характер, тому що вірю, як і будь-яка нормальна людина у світі, що криза вже не дуже надовго і що 2010 р. все ж таки буде виходом зі світової фінансової кризи, із затяжної рецесії, в

якій живе світ.

Саме тому я би хотіла зупинитися більше на своєму баченні, яке одночасно є і баченням уряду, як краще розвивати регіони для того, щоб ми, після того як завершиться криза, мали потужну регіональну політику. У першу чергу, я говорю, безумовно, про економічну політику.

Розпочати хочу з того, що багато сказано вже в Україні про розвиток регіонів. Але треба було б зосередити увагу на декількох ключових напрямках, які, до речі, після багатьох розмов в Україні так і не зроблені. Перше, – це, безумовно, децентралізація виконавчої влади стосовно регіональної політики і регіонального управління. Це перший напрям, над яким парламент, здається, працює всі 18 років і мріє про втілення в Україні у життя всіх позицій Магдебурзького права. Але, на жаль, сьогодні влада залишається у нас досить нелогічно побудована і виконавча влада повністю розмежована з місцевим самоврядуванням. Це – неправильно.

Я знаю, що в цій залі присутні багато голів обласних державних адміністрацій, голів районних адміністрацій, я бачу також голів міст, керівників асоціацій міст, малих міст, сільських та селищних голів.

Я вірю в те, що виконавча влада мусить бути логічною, і якщо ми сьогодні маємо таку спеціальну структуру, яка представляє центральну виконавчу владу на місцях, то вона мусить опікуватися виключно делегованими повноваженнями. Тобто повноваженнями, які природньо належать центру, але за умови, що центральна влада буде все більше і більше віддавати повноваження регіонам і не утримувати їх у зайвому обсязі у своїх руках. Абсолютно логічно, що виконавчі структури супроводжували роботу якраз місцевої представницької влади, і, думаю, що зміни до Конституції зможуть вирівняти цю ситуацію. Ми над цим працюємо.

Другий напрям реформування знову пов'язаний зі словом „децентралізація”. І це вже децентралізація фінансових ресурсів. І думаю, що це вже другий стовп, на якому мусить стояти та реформа, про яку ми так багато говоримо. Децентралізація фінансів – це друга вагома складова, але водночас 18 років ми маємо бюджет максимально централізований з точки зору акумулювання ресурсів у центральному державному бюджеті. У нас несформований чіткий перелік і чітке функціонування місцевих податків і зборів, у нас абсолютно немає розуміння, як розподілені повноваження і де вони мусять фінансуватися, і крім того, вилучення з місцевих бюджетів 18 років відбувається з досягнутого: чим більше заробив – тим більше вилучили. Нормальна логічна схема для центральної влади – завжди гроші в руках і завжди вважають, що влада в руках. Насправді це не так.

Як наслідок, наші села, селища і наші міста мають незбалансовані, недостатні, а іноді і руйнівні бюджети, тому що така центральна політика. І тому другу реформу, яку я бачу і яку, я вважаю, ми вже зробили, і нам залишились маленькі два кроки для того, щоб імплементувати це в життя – це якраз реформа міжбюджетних стосунків. Наше завдання було дуже простим: місцевим органам самоврядування, громадам віддати їх природні податки. Це податок на землю,

податок на доходи фізичних осіб та інші податки, які народжує територія і які мають там залишатися. Здавалось б, я зараз говорю загальновідомі, а може й банальні речі, але в Україні не так було. В Україні майже весь податок на доходи фізичних осіб до кінця 2009 р. вилучався в центральний бюджет, а потім видавався за якимись незрозумілими концепціями.

Саме тому наша команда ініціювала прийняття Бюджетного кодексу, який якраз і залишає податки на місцях, ті, що притаманні місцевому самоврядуванню, і які можуть наповнювати місцеві бюджети. І, крім того, частина загальнодержавних податків, таких як податок на прибуток, наприклад, вони частково залишаються без будь-яких трансфертних політик у фонді розвитку бюджетів місцевих органів влади. Як наслідок, ми провели цю бюджетну реформу, правда її поки що заветовано, але, я думаю, що перше veto, яке буде відкликано в лютому, – це якраз буде veto на новий Бюджетний кодекс, який прийняла Верховна Рада 400 голосами. Це просто для Верховної Ради якась унікальна консолідація. Але зараз Верховна Рада заблокована. Однак ми не збираємося і не плануємо чекати, поки у когось наступить прояв політичної волі. Достатньо того, що політична воля сьогодні є в уряді.

Саме тому ми вже спланували бюджет на 2010 р., розуміючи, що скоріше за все, цей бюджет буде прийнято одразу на наступний день після президентських виборів. Я думаю, що ми абсолютно правильно зробили, що заклали нові міжбюджетні стосунки. Такі, які ми розробили з місцевими органами самоврядування, такі, які ми розробили разом з людьми, які все своє життя присвятили якраз тому, щоб міжбюджетні стосунки в країні були логічними, красивими та справедливими у відношенні до місцевих громад.

Саме тому цей бюджет дав можливість уперше в Україні отримати в кожному селі, селищі та місті спеціальні, постійні, прогнозовані доходи бюджетів розвитку. І це значить, що, скоріше за все, ми можемо перейти до наступного етапу, до початку серйозних структурних реформ у регіонах, економіки, усіх систем комунікації, усіх систем забезпечення життя людей, і це значить, що такий фонд розвитку вже існує. І ми будемо рухатися далі. Ми зробили перший крок, а далі, у 2011 р. ми будемо поглиблювати цю реформу і будемо робити так, щоб фінанси, які залишаються на місцях, були більш вагомими для того, щоб місцеве самоврядування виконувало свою головну функцію – забезпечувало життя громад.

Третя складова, яка, я переконана, є ключовою, – це правильне поводження з головним ресурсом громад – із землею. Усі наші кроки, які ми будемо спрямовувати для реформування цих стосунків, мають чітко поставити усі питання на місце. Земля належить громадам, і ніхто не може втручатися в цей процес, крім спеціальних положень закону про вилучення земель для суспільних потреб, там де дійсно є суспільні потреби, які будуть забезпечуватися спеціальними процедурами. Але водночас земля, яка належить громадам, мусить абсолютно ефективно використовуватися ними. Тому мають бути спрощені усі процедури для того, щоб можна було розпочинати бізнес і будувати усі необхідні

нові промислові потужності з залученням правильних регулятивних систем щодо землі.

Я переконана, що необхідно прибрати з земельних стосунків весь суб'єктивізм, багатослівність, коли громада не знає, куди побігти, щоб отримати свою абсолютно законну землю. Це значить, що їм потрібно піти спочатку до районної влади, потім до обласної, потім сходити до центральної влади в Держкомзем, потім до Господа Бога і все одно нічого не допомагає. Тому що земля так і залишається у внерегульованому, достатньо хаотичному використанні. І це ще один напрям, який нам потрібно врегулювати.

Четвертий напрям – створення спільними зусиллями центральної і місцевої влади належного інвестиційного клімату на території кожної громади. І якщо ми не усвідомимо, що майбутнє розвитку нашої економіки, структурних реформ в економіці це якраз максимальне спрощення усіх процедур поліпшення інвестиційного клімату, дерегуляція, прозоре та зрозуміле для інвесторів поводженні з землею – ми нічого не зробимо, ми ніколи в житті не зможемо зробити потужною економіку кожного регіону.

І тому, я думаю, що прийшов час все ж таки відкласти в сторону усі політичні протистояння і спільною інтелектуальною командою відпрацювати, наприклад, 10, 15, 20, скільки потрібно пунктів і конкретних чітких кроків, забезпечених організаційно і фінансово, які допоможуть створити той інвестиційний клімат на території кожної громади, а як наслідок і в Україні, якій буде помітний інвесторам. Тому що кожного разу ми звітуємо, що інвестиційний клімат покращився, єдине, що цього не помічають інвестори. А якщо інвестори цього не помічають, значить інвестиційний клімат не покращується, значить чогось ми не робимо.

Ми з Європейською бізнес-асоціацією відпрацювали величезний порядок денний з 561 питання, що потрібно зробити, щоб інвестиційний клімат був достойний. Осилили, ну, відсотків 20 цього списку, і вся влада як місцева, так і центральна просто спеклась на цьому списку, тому що там дуже багато елементів дерегуляції. Деретуляція – це коли чиновник віддає ті повноваження, за які він може брати або офіційно, або неофіційно зайві гроші і вимагати до себе зайвої уваги. Можу констатувати, що поки що ми не досягли тієї мети, якої ми хотіли побачити. І посилити цю роботу обов'язково потрібно.

І останнє, що я хочу сказати, якраз те, що стосується усіх систем оподаткування. Знаю, що зараз ні сил, ні політичних можливостей немає робити ці глибинні реформи, але переконана: поки ми не зробимо справжню податкову реформу, я думаю, дуже важко буде залучати в Україну інвесторів. Нам потрібно розвантажувати податки на фонд заробітної плати, зменшувати навантаження на прибуток, зменшувати ставки податку на додану вартість, і думаю, що дуже важливо, Україні треба подумати про так зване одностороннє застосування податку на додану вартість. Тобто односторонній рух – це податок, який можна брати якраз у кінцевого споживача. Я думаю, що час цьому підійшов, але не

підійшла ще концентрація і консолідація політичних сил і політичних умов, але вона найближчим часом підійде.

Дуже багато говорять про депресивні регіони. Я не хочу повторювати цю дефініцію „депресивні регіони”. Мені більше подобається інша концепція: перетворити депресивні регіони на перспективні регіони. І думаю, що таким шляхом проходило багато країн світу, ми не є тут першопрохідцями. Для нас важливо було б у тих регіонах, де сьогодні є очевидна стагнація, все ж таки започаткувати той особливий режим оподаткування, який використовувався багатьма країнами, у тому числі Південною Кореєю, Китаєм, де ми можемо для експорту побудувати спеціальний пільговий режим оподаткування. Думаю, що далі ми такий закон про перспективні регіони, в які ми перетворимо депресивні регіони, обов’язково мусимо і зобов’язані прийняти.

Я можу багато говорити про детальні складові усіх цих напрямів, але я переконана: про що ми зараз не почали говорити, все одно все буде зводитися до тих фундаментальних напрямів, про які я сказала. Далі наше завдання – тільки віддано служити саме такій регіональній політиці.

Чому я говорю: віддано служити? Тому що справді, надання фінансових і владних можливостей регіонам, створення спеціальних умов для розвитку регіонів потребує одного досить мужнього кроку від центральної влади. Перше – відмовитися від частини своєї влади, друге – відмовитися від частини центральних грошей і частини повноважень, які сьогодні виконує центральна влада. Можу вам сказати, що для цього, як мінімум, потрібно від вищого керівництва держави, по-перше, розуміння, що без цього країна не може розвиватись, по-друге, бажання це зробити, тому що є різні політики, які, навпаки, бачать майбутнє України в максимальній концентрації влади в Києві. Я не є прихильником такої лінії розвитку країни.

І третє – потрібно мати усі складові, щоб такі реформи провести. Тобто політичну волю, знання як їх проводити, розуміння, які цілі ставляться, знання інструментів, як такі реформи втілюються в життя. Безумовно, потрібне повне партнерське глибоке єднання центральної влади з місцевою владою для того, щоб рухатися в повному розумінні одне одного. Ми як уряд спробували вже значну частину цього шляху пройти і думаю, що ми створили Асоціацію сільських і селищних рад, те, що ми сьогодні вийшли на прямий діалог з Асоціацією міст, з Асоціацією малих міст і вони всі сьогодні є учасниками кожного урядового засідання, вони сьогодні ставлять візи під кожним урядовим документом і законопроектом, який у нас приймається на засіданні уряду, без їх слова і підпису не виходить жоден документ, це вже говорить про те, що ми маємо розуміння, що це головна реформа держави. По-друге, ми маємо бажання її зробити, а також маємо волю і повну співпрацю з місцевими органами самоврядування. Думаю, ми досягнемо результату.

Якщо тема нашої сьогоднішньої розмови – саме розвиток регіонів, то, я думаю, уся команда, яка зібралася в цій залі, мусить також серйозно послужитися

цій справі.

Я знаю позицію усіх голів обласних державних адміністрацій: незважаючи на те, що новий бюджет у них забирає трішки повноважень і трішки грошей, трішки – це м'яко сказано, вони всі є прихильниками цієї реформи і також підтримують такий розвиток подій.

Я хочу всій команді України побажати сили і мудрості у здійсненні цієї важливої реформи, а регіонам – процвітання і достойного розвитку (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2009. – 2.10).*

АКТУАЛЬНА ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЯ

С. Горова, влас. кор.

Продажа ОПЗ очима „Нашої України”

„Приватизація Одеського припортового заводу як приклад виконання обіцянок уряду”, – так була анонсована тема прес-конференції народного депутата України К. Ляпіної, що відбулася в інформаційному агентстві УНІАН.

Розпочинаючи прес-конференцію, вона нагадала, що Президент України В. Ющенко не відхилив теоретичну можливість приватизації Одеського припортового заводу. Однак існує декілька запитань, на які потрібно знаходити відповідь перед прийняттям рішення про приватизацію. Перше питання – кому. Хто може бути тим системним інвестором, який допоможе ОПЗ стати не тільки прибутковим заводом, а й допомогти в розвитку хімічної галузі. „Для нас завжди було вкрай важливо зрозуміти, хто може брати участь у такому конкурсі. Президент намагався зупинити приватизацію ОПЗ, бо було досить очевидно: її мета – не відповідає національним інтересам України. Тобто це – не розвиток хімічної галузі, а – перерозподіл впливу і прибутків в інтересах, швидше, російської відповідної галузі”, – говорила К. Ляпіна. Вона також зазначала, що особливий інтерес до ОПЗ у “Газпрому”. По-перше, він має власний дешевий газ, який є сировиною для хімічних підприємств. По-друге, у нього – достатні грошові ресурси для того, щоб запропонувати більшу ціну.

Коли ініціювати процедуру – це друге питання, що повинне виникати перед приватизаторами. „На наш погляд, під час кризи недоцільно проводити таку приватизацію, оскільки, фактично, вона буде виглядати як подарунок”, – підкреслювала народний депутат.

Вона також відзначила, що на момент проведення конкурсу існували абсолютно чіткі законні підстави, щоб його не проводити: „Тоді не був скасований указ Президента”. Крім того, існувало кілька судових заборон на проведення даного конкурсу. Проте уряд від процедури не відмовився, і „вони провели цей

конкурс і завершили його. Ліцитатор, відповідно, символічно опустив свій молоток, яким він має оперувати, і об'явив переможця... як наслідок цього всього стало те, що склалася зовсім вже незрозуміла правова політика. З одного боку, конкурс не можна було проводити, й існували законні підстави вважати, що він не може відбутися, з іншого – конкурс відбувся, і його провели за відповідною процедурою – об'явили переможця, а комісія відповідним чином не визнала результати. Цей заплутаний комок рішень, на наш погляд, призведе до досить сумних наслідків”, – підкреслила народний депутат.

Вона спрогнозувала, що „компанія “Нортіма” буде судитися”. І, на думку фахівців, юристів матиме достатньо підстав для таких звернень до суду. Проте навряд чи держава готова в подібний спосіб, маючи безліч колізій, передавати право власності. Таким чином, можна прогнозувати, що ОПЗ як серйозний і важливий об'єкт „завис у судах на багато років”.

Наслідки проведеного конкурсу позначаються і на інвестиційному кліматі в Україні. Інвестори оцінюють державу, в яку хочуть вкладати кошти. І, якщо є „прецедент, коли інвестор втрачає майно через незаконну поведінку, чи коли непрозоро проводяться процедури відносно інвесторів, то такі прецеденти говорять – країна ще дика, з країною працювати не можна”, – стверджувала К. Ляпіна.

Завершуючи свій виступ перед журналістами, вона підкреслила, що „уряд мусив би зупинитися до проведення конкурсу. І зробити те, що було б корисним для країни. Якщо б уряд не розпочав цей конкурс – країна не отримала б негативний прецедент. Сам ОПЗ мав би значно більше шансів на те, що він буде проданий у належний спосіб за хорошу ціну через деякий час”.

(Інформація СІАЗ)

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

Н. Тарасенко, мол. наук. співроб.

„Валютное противостояние” Кабмина и НБУ

Стремительная девальвация гривни, возобновившаяся с августа 2009 г., повлекла за собой не только взаимные обвинения правительства и Нацбанка, но и политические дебаты о том, кто из этих двух институтов больше виноват в очередном падении национальной валюты.

Мысль о том, что свою долю вины в стремительном падении курса гривни имеют и НБУ, и правительство, и Президент, укрепились в информационном пространстве и в общественном сознании уже давно. Много писали и говорили о

непрозрачном рефинансировании „доверенных” коммерческих банков руководством НБУ, указывая на то, что значительная, если не львиная доля этих средств шла на валютный рынок, понижая курс гривни. Свое негативное влияние оказывали и „откаты”, объем которых, как считают эксперты, составлял от 3 % до 12 % размера самого рефинансирования. Неоднозначные оценки вызвали также интервенции дешевого доллара, которые осуществлялись через произвольно выбранные комбанки.

Немало говорилось и о том, что значительная ответственность ложится в этой ситуации и на Президента. Ведь именно глава государства наделен исключительным правом делать представление на назначение и освобождение председателя НБУ, а тот в свою очередь единолично назначает своих заместителей. Таким образом, Президент имеет все механизмы контроля над Нацбанком, над его кадрами и политикой. Но В. Ющенко не применяет их, несмотря на постановления Верховной Рады и заявления экспертов.

Ситуация, сложившаяся на финансовом рынке Украины в сентябре, стала поводом для очередного обострения противостояния между правительством и руководством НБУ. Пиар-атака Кабмина началась с подачи министра внутренних дел Ю. Луценко, который заявил о наличии у МВД фактов, достаточных для возбуждения уголовных дел против высших должностных лиц Национального банка страны, что связано с тенденциями на валютном рынке. Министр назвал несколько процессов в банковской системе, которые можно квалифицировать как наиболее крупные в истории Украины финансовые мошенничества. Речь о разграблении банков и выведении активов собственниками, злоупотреблениях со стороны Нацбанка в ходе подготовки решений о рефинансировании коммерческих финучреждений. Еще один важный момент, попавший в поле зрения следствия, – непрозрачные валютные аукционы и спекуляции с валютой, что способствовало обвалу гривни.

Ю. Луценко также обвинил Президента Украины В. Ющенко в использовании ситуации с курсом гривни для дестабилизации политической ситуации в Украине. „Валютный курс становится не столько финансовым показателем, сколько политической технологией по дестабилизации политической ситуации в Украине по сценарию Секретариата Президента”, – заявил министр и обвинил руководство Национального банка в покрывательстве служебных злоупотреблений и организации финансовых махинаций в коммерческих банках при поддержке В. Ющенко.

В связи с этим министр МВД потребовал от Президента Украины немедленной стабилизации курса гривни. „Или наводите порядок в руководстве Национального банка, стабилизируйте реальный курс валюты, или сушите сухари для своих подчиненных”, – сказал Ю. Луценко. Показания о причастности Нацбанка к обвалу гривни и непрозрачным операциям будет давать практически все руководство Нацбанка, заверил он.

Пытаясь защитить свою репутацию, руководство НБУ заявило, что „Нацбанк

не первый раз подвергается безосновательным нападкам под разными предлогами. Однако проверки не выявляли фактов нарушений. Подобные заявления чиновников, так же как и целого ряда других „экспертов” банковского дела, не способствуют прогрессу в решении кризисных вопросов и не повышают стабильность в банковском секторе, – считает директор департамента внешнеэкономических связей Нацбанка С. Круглик. – А если руководство МВД имеет основания для подозрений, то оно должно действовать в соответствии с законом”. Якобы, и ранее НБУ обвиняли в злоупотреблениях при рефинансировании банков в 2008 г., однако правомерность действий ведомства подтвердила аудиторская проверка.

Следующим шагом, направленным на дискредитацию руководства НБУ, стало заявление заместителя главы Нацбанка А. Савченко, подавшего в отставку с занимаемой должности в знак несогласия с экономической, кредитной и монетарной политикой руководства Нацбанка. Об этом он сообщил на пресс-конференции 11 сентября.

По версии А. Савченко, Национальный банк Украины фактически утратил самостоятельность и оказался втянутым в политику и в коммерцию, заявил банкир. По его словам, в результате НБУ проводит неправильную валютно-курсовую монетарную и кредитную политику, которая „ведет к дестабилизации валютного курса, падению валового внутреннего продукта, увеличению числа неплатежеспособных банков, миллиардным потерям сбережений населения и предприятий, а в конечном итоге – к беспрецедентному снижению жизненного уровня населения”.

“У нас происходит беспрецедентное вмешательство (в работу НБУ) как со стороны Президента и даже его Секретариата, так и со стороны других структур”, – подчеркнул Савченко. По его мнению, высокая волатильность гривни в короткие периоды свидетельствует о злоупотреблениях на валютном рынке и „дает возможность определенным структурам зарабатывать миллионы долларов”. „Когда у нас разница между официальным и рыночным курсом составляет 5–6 %, это означает, что ежедневно кто-то получает без усилий 5–6 млн долл.”, – подчеркнул А. Савченко.

Банкир отметил, что все это ведет к недоверию людей к денежной единице их государства. По его словам, НБУ проводит “неадекватную эмиссию”, когда ряд коммерческих банков получают значительные суммы и перебрасывают их на валютный рынок. “Неадекватная эмиссия – это все равно, что кража. И это у нас, к сожалению, происходит”, – сказал он, добавив, что помогать банкам в условиях кризиса, конечно, нужно, но при этом необходим строгий контроль. В Украине такого контроля, по его словам, нет. Савченко отметил, что Украина – единственная страна, которая во время кризиса не ограничила уровень зарплат и бонусы банкиров.

Другой большой проблемой А. Савченко считает валютные спекуляции, которые, как он утверждает, „происходят с участием Нацбанка”. Бывший

заместитель главы НБУ подверг критике также и кредитную политику Национального банка. „Украина – единственная страна, которая не поощряет коммерческие банки к кредитованию, но делает все для того, чтобы они перестали кредитовать”, – заявил банкир. Он отметил, что такая ситуация нетерпима и требует коренного изменения. „Национальный банк должен быть независим от Президента и его Секретариата... не может быть так, что решение принимают одни люди, а отвечают за них другие”, – сказал он.

По словам А. Савченко, он не имел возможности противостоять тем „неморальным и коррупционным” механизмам, которые привели к обвалу курса национальной денежной единицы. При этом банкир отказался назвать конкретные имена должностных лиц, которые задействованы в таких схемах.

Эксперты по-разному оценили демарш А. Савченко. Одни назвали его высоким профессионалом и единственным человеком, который выступил против коррупции в НБУ. Другие утверждают, что он делает слишком много заявлений, которые потом не подтверждаются, как было, например, когда А. Савченко сообщил, что через полгода гривня будет конвертируемой валютой. По мнению члена наблюдательного Совета НБУ В. Горбала, отставка Савченко была предreshена еще весной, когда он высказал несогласие с политикой НБУ и у него отобрали почти все полномочия.

Как известно, в марте 2009 г. руководство Нацбанка лишило А. Савченко основных функциональных полномочий, передав общее руководство и контроль над деятельностью департамента валютного контроля и лицензирования, управление контроля рисков и группы управления проектами международных кредитных линий второму заместителю главы Нацбанка – В. Кротюку. Кроме того, В. Кротюк стал осуществлять организацию работы и контроль над деятельностью исполнительного директора по вопросам налично-денежного обращения, что раньше также входило в обязанности А. Савченко.

По некоторым мнениям, это отчасти было обусловлено тем, что в январе этого года БЮТ вносил в парламент проект постановления об отстранении главы НБУ В. Стельмаха от должности и назначении и. о. главы НБУ А. Савченко. Однако Президент отказался подавать представление на увольнение В. Стельмаха, пятилетний срок полномочий которого истекает в декабре 2009 г. В этой связи после отставки А. Савченко появились версии о его „стратегическом отступлении”, чтобы через полгода, в случае победы Ю. Тимошенко на президентских выборах, занять место главы Нацбанка. А пока А. Савченко назначен на должность заместителя министра финансов в правительстве Ю. Тимошенко.

В пропрезидентской части партии „Наша Україна” считают, что громкая отставка заместителя главы НБУ является спланированной акцией, скоординированной по времени с выдвижением обвинений в адрес руководства банка со стороны главы МВД Ю. Луценко. Такое мнение высказал журналистам первый заместитель председателя Политсовета партии В. Мойсик. Он считает, что

заявление Ю. Луценко „это спланированное действие, которое работает совсем не на банк, а на политическую команду одного из кандидатов в Президенты”. Политик не уточнил, о каком кандидате идет речь, однако его предположение о возможной связи между отставкой Савченко и публичными обвинениями в адрес руководства НБУ со стороны Луценко прямо указывает на Ю. Тимошенко.

Такую же оценку действиям А. Савченко дали и в Нацбанке. „Мы видим спланированную акцию: вчера было заявление министра Луценко, сегодня – отставка господина Савченко. Идет прямая дискредитация Национального банка”, – заявил 11 сентября в эфире телекомпании „Украина” первый заместитель главы НБУ А. Шаповалов. В целом же, громкие обвинения своего коллеги А. Шаповалов назвал несуразными – ведь именно А. Савченко, по его словам, отвечал в НБУ за валютный рынок.

Президент Украины В. Ющенко не вмешивался в работу Национального банка, как о том заявил подавший в отставку заместитель председателя НБУ А. Савченко, сообщил первый заместитель секретаря СНБОУ С. Гавриш. В Совбезе считают, что Президент в своих взаимоотношениях с НБУ действовал в рамках закона и в интересах сохранения финансовой стабильности. „Думаю, если бы Президент не проводил совещания по вопросам ситуации в финансовой сфере, мы имели бы непростую девальвацию национальной валюты”, – отметил С. Гавриш.

Сама же отставка заместителя главы НБУ А. Савченко, по его мнению, является свидетельством влияния на работу банка политических сил. „Думаю, что отставка Савченко свидетельство того, что Национальным банком начали руководить политики, что Нацбанк теряет свою независимость, и что влияние на него является чрезмерным, что может повлечь за собой серьезный кризис”, – считает С. Гавриш. При этом он отвергает предположения об участии руководства НБУ в коммерческих схемах. „НБУ не ведет коммерческую деятельность”, – сказал он. Что касается обвинений, прозвучавших в адрес руководства НБУ из уст главы МВД Украины Ю. Луценко, то С. Гавриш отметил, что если бы у правоохранительных органов и были действительно причины обвинять кого-то, то „надо было сделать это тихо, а не так, чтобы это выглядело как публичный пиар какого-либо руководителя правоохранительного ведомства”.

Во „Фронті змін” А. Яценюка также полагают, что давление на банк оказывает не столько Президент В. Ющенко и его Секретариат, сколько глава правительства. Так, заместитель главы совета гражданской инициативы ФЗ А. Пышный считает, что „угрозы главы МВД Ю. Луценко возбудить уголовные дела против руководителей НБУ означают, что для выполнения своих предвыборных обещаний правительству Ю. Тимошенко нужна новая порция ничем не обеспеченных денег”. И вообще – „громкие заявления Юрия Луценко направлены на то, чтобы отвлечь внимание украинцев от провальной экономической политики Кабинета Министров”.

При этом А. Пышный отмечает, что „если бы Луценко действительно хотел

остановить коррупцию в высших эшелонах украинской власти, он провел бы аресты и воздержался бы от комментариев на время следствия”. Глава МВД и в самом деле не пояснил, почему при наличии достаточного количества „фактов” нет „дел”, а есть одни заявления.

Соратник А. Яценюка полагает, что „отсутствие надлежащей реакции основных политических сил в стране на усиление давления Кабинета Министров на центральный банк говорит о том, что современная элита не осознает рисков, связанных с тем, что правительство получит директивное влияние на НБУ”.

„Побочным эффектом этой борьбы за государственные деньги, которые пойдут на избирательную кампанию БЮТ, станет дополнительный отток капитала из страны, который только усилит девальвационное давление на гривню” – предостерегает А. Пышный.

Директор Центра социальной аналитики „Левый взгляд” Е. Филиндаш в свою очередь считает, что обвинения Ю. Луценко в адрес руководства НБУ выглядят как очередной поиск виновных в экономическом кризисе со стороны Премьер-министра Ю. Тимошенко. По словам политолога, показателен тот факт, что практически совпало, с разницей в один-два дня, заявление Ю. Луценко о том, что он будет поддерживать Ю. Тимошенко на президентских выборах, и его вызов на допрос руководителя Нацбанка, который пребывает под влиянием и связан с В. Ющенко. Соответственно, считает он, этот ход может активно раскручиваться в качестве одного из элементов поиска Ю. Тимошенко виноватых в экономическом кризисе.

Понятно, что в Блоке Юлии Тимошенко господствует совсем другая точка зрения – здесь падение гривни объясняют действиями Президента В. Ющенко и председателя НБУ В. Стельмаха. Так, народный депутат из фракции БЮТ С. Соболев в эфире телекомпании „Украина” напомнил, что парламент дважды отправлял в отставку председателя НБУ. Однако Президент призыву Рады тогда не внял.

По мнению депутата, „в падении гривни виноват НБУ, но не меньшей есть вина Президента Украины”. С. Соболев также счел странным такое совпадение, когда все валютные спекуляции происходят в момент хронической уже недееспособности Верховной Рады, а значит, депутаты не могут даже потребовать отчета от НБУ.

Недееспособность парламента делает явно утопичным и предложение руководителя фракции „Наша Украина – Народная самооборона” Н. Мартыненко – он заявил о необходимости продолжить работу следственной парламентской комиссии „по НБУ” с акцентом на роль, которую играл в этой работе Президент В. Ющенко.

Что касается председателя НБУ, то, по словам Н. Мартыненко, „по Конституции у В. Стельмаха к концу этого года заканчивается срок полномочий. Из-за этого парламент очень волнуют последние месяцы пребывания его в должности председателя правления – чтобы им не воспользовались в этот

момент”.

Среди экспертов также встречаются мнения о том, что вся вина за положение дел на валютном рынке страны полностью лежит на Президенте. В частности, руководитель Киевского института проблем управления им. Горшенина К. Бондаренко считает, что, безусловно, Нацбанк стал заложником политики, которую пытается претворять в жизнь В. Ющенко. Именно поэтому, считает эксперт, „вся вина за то положение дел, которое сегодня мы наблюдаем не только в кадровой политике Нацбанка, но и в курсовой политике главного банка страны, лежит исключительно на В. Ющенко. Понятно, что существует своеобразный бунт против такого положения вещей, результатом чего стал демарш Савченко и результатом чего стало пристальное внимание к Нацбанку со стороны правоохранительных органов”, – отметил политолог.

Директор Международного института демократий С. Таран убежден, что „конфликт, который происходит в Нацбанке, еще одно свидетельство того, что у нас не достаточно реформирована структура власти и потому, с одной стороны, если за экономику отвечает правительство, то, по идее, оно должно нести ответственность за экономическую ситуацию в Украине, отражением чего и является курс гривни. А с другой стороны, есть Нацбанк, который правительству неподотчетен. Этот дуализм власти, который существует в управлении финансами Украины, является отражением общего дуализма власти, который существует в Украине, и постоянной неразберихи между Президентом и Премьер-министром, кто бы этим премьер-министром не был”, – отметил политолог. Поэтому, считает С. Таран, нужна реформа, которая бы давала четкий ответ на то, кто за что ответственен у нас в стране.

Между тем Премьер-министр Ю. Тимошенко полна оптимизма: в проекте Государственного бюджета на 2010 г. заложен курс гривни на уровне 7,5 грн за доллар. Поскольку нынешний курс, по словам Премьера, есть „следствие коррупции, спекуляции и бездействия Нацбанка”, курс, заявленный на будущий год, станет возможен после смены руководства НБУ.

Политика Нацбанка стала основной причиной рецессии в Украине в 2009 г., заявила Ю. Тимошенко на презентации Государственного бюджета на 2010 г. Она также подчеркнула, что 110 млрд грн, выданных Нацбанком в качестве рефинансирования, было достаточно для возобновления кредитования экономики и покрытия кассовых разрывов вследствие оттока депозитов. „Вместо этого средства пошли на валютный рынок, где одни и те же банки на курсовых спекуляциях зарабатывали 3–4 % в день”, – сказала Премьер.

По словам Ю. Тимошенко, установленные Нацбанком учетная ставка и ставка рефинансирования не являются экономически обоснованными. „Пояснение НБУ, что высокая инфляция не давала ему возможности снизить ставки рефинансирования, не имеет экономического обоснования. Если у нас инфляция 8,5 %, то откуда ставка рефинансирования 16 %? При таких процентных ставках невозможно вести бизнес, это планомерно убыточная деятельность”, – заявила

Ю. Тимошенко.

Она также отметила, что девальвация национальной валюты в Украине была намного больше, чем в остальных странах. „Это непрофессиональная, спекулятивная политика Нацбанка, который позволил банкам кредитовать в валюте домохозяйства, аграриев и промпредприятия, которые не являются экспортёрами. В результате такой девальвации они все практически стали банкротами за несколько месяцев, не имея возможности оплачивать в гривне валютные кредиты при таком курсе. Этого не должно было быть в Украине”, – отметила Ю. Тимошенко.

Наряду с заявлениями Премьер-министра элементом пиар-кампании Кабмина против Нацбанка стало обнародование информации о чрезмерно высокой зарплате председателя НБУ В. Стельмаха и его первого заместителя А. Шаповалова. В частности, СМИ сообщили, что за весь 2008 г. В. Стельмаху в Национальном банке было начислено 1 млн 548 тыс. грн, что почти втрое больше, чем зарплата Президента Украины: за 2008 г. В. Ющенко выплатили 492 тыс. грн. В I квартале 2009 г., когда М. Стельмах преимущественно находился на больничном, ему было начислено 446 тыс. 700 грн зарплаты – лишь на 30 тыс. грн меньше, чем в предыдущем квартале.

По той же информации, первому заму главы НБУ А. Шаповалову за I квартал 2009 г. начислено почти 300 тыс. грн, в то время как за I квартал 2008 г. его зарплата, согласно сообщению, составляла 228,6 тыс. грн.

Заместитель главы Верховной Рады, один из лидеров БЮТ Н. Томенко обратился в Наблюдательный совет НБУ с просьбой проверить информацию и разъяснить обоснованность возможного повышения в 1,5–2 раза зарплат руководящего состава Нацбанка во время экономического кризиса. Н. Томенко предположил, что руководство НБУ увеличивает себе зарплату, чтобы получать большую пенсию – в размере 80 % от зарплаты после завершения трудовой деятельности.

В то же время со стороны Кабмина были предприняты и некоторые практические шаги, направленные на ограничение полномочий НБУ. В частности, рабочей группой Госфинуслуг был подготовлен проект закона, направленный на реформирование НБУ и Государственной комиссии по регулированию рынка финансовых услуг. Проектом закона предлагается отделить надзор за коммерческими банками от Национального банка и передать его Государственной комиссии по регулированию рынка финансовых услуг. „Центральный банк должен быть исключительно органом монетарного регулирования. Когда он совмещает функции эмиссионного центра, органа денежной кредитной политики и органа надзора за коммерческими банками, возникает конфликт интересов, происходит сращивание Центрального банка с коммерческими банками, а также становятся актуальными вопросы, связанные с коррупцией”, – объяснил на пресс-конференции председатель Госфинуслуг В. Суслев.

Он констатировал, что за время кризиса коммерческие банки получили более

100 млрд кредитов рефинансирования. Большая часть этих кредитов либо уже являются безвозвратными, либо, в скором времени, такими будут названы. Ситуацию с такими кредитами изучала Счетная палата Украины. По результатам проверки обнаружено большое количество нарушений, которые возникли при выдаче данных кредитов. „Центральный банк, как орган денежно-кредитной политики, оказывается, имеет определенные коммерческие интересы, проявляет неодинаковые подходы к разным коммерческим банкам – вот это следствие неправильной организации в стране работы Национального банка”, – считает В. Суслев.

Предварительно, проинформировал он, „идеи законопроекта были обсуждены с руководством правительства. Проект закона будет доработан в очень короткий период времени, согласован и внесен на рассмотрение Верховной Рады. Можно утверждать, что данный законопроект получит поддержку ВР. И, по существующим оценкам, поддержка будет достаточной для того, чтобы преодолеть возможное вето Президента”.

Также В. Суслев подчеркнул, что сейчас правительство должно будет приступить к активному реформированию регулирования финансового сектора. На первом этапе такого реформирования речь идет о создании органа, который будет регулировать банковские и небанковские финансовые учреждения. Соответственно, принятие таких решений будет предполагать и смену руководства, в том числе и в НБУ.

Причина этого шага была изложена В. Сусловым следующим образом: „Президент Украины и его Секретариат сделал несколько заявлений о том, что политика правительства ведет к дестабилизации курса национальной валюты Украины и является фактором дестабилизации экономической ситуации. Национальный банк, со своей стороны, под эти политические заявления предпринял ряд шагов, которые, действительно, привели к дестабилизации на валютном рынке”. По словам главы Государственной комиссии по регулированию рынков финансовых услуг, понижение курса гривни до уровня 9 грн за доллар показало, что Нацбанк влился в штаб Ющенко и начал принимать участие в подрыве экономической политики правительства.

Однако, по мнению экспертов, все предпринятые Кабмином шаги – это максимум того, что на сегодня может сделать правительство в противостоянии с Нацбанком. С 15 сентября ситуация сложилась таким образом, что в руках правительства остались только шаткий кворум в Верховной Раде, долги и бюджетники, а у Нацбанка – все деньги страны. Он в свою очередь может перестать выкупать у Минфина облигации внутреннего государственного займа (ОВГЗ), продавать „Нефтегазу” валюту для оплаты газа, сократить рефинансирование и даже провести небольшую денежную реформу, списав ее причины на правительство.

Поэтому, даже несмотря на, казалось бы, активные действия, Кабмин пока слабо противостоит Нацбанку. По словам П. Порошенко, он подготовил поправки

к Закону „О бюджете на 2009 г.”, где предлагает вернуть две статьи – 84 и 86. В начале года они были исключены по требованию МВФ.

В случае принятия поправок в нынешнем виде правительство сможет заставить Нацбанк выкупить любые объемы ОВГЗ и на любые цели. Правда, нет сомнений, что Президент его ветирует. В то же время по некоторым отрывочным фразам членов совета НБУ можно судить о намерениях Нацбанка приостановить массированный выкуп ОВГЗ, что фактически лишает Кабмин весомой части доходов. Того, что собирают фискальные органы, явно недостаточно для выполнения бюджетных обязательств перед выборами.

С другой стороны, Нацбанк монотонно изымает деньги из экономики под видом борьбы с инфляцией и девальвацией гривни. По словам В. Суслыва, объем денежной массы в обращении с начала 2009 г. сократился на 43 млрд грн, а в течение августа – еще примерно на 1 %.

Кроме того, на более чем 51 млрд грн с начала года и по август было продано депозитных сертификатов НБУ: эти деньги также ушли из коммерческих банков в Центробанк.

Изменение норм резервирования позволило месяц назад довести сумму денег, находящихся на корсчетах банков в Нацбанке, до 24 млрд грн. И это тоже деньги, изъяты из обращения.

Примечательно, что на данный момент Украина – единственная страна в Восточной Европе, в которой курс доллара продолжает расти. Большинство восточноевропейских валют во II–III кварталах текущего года значительно укрепились по отношению к доллару. Учитывая постепенное восстановление глобальной экономики и оживление на мировых финансовых рынках, прогнозы обменных курсов стран Восточной Европы до конца года достаточно благоприятны. Исходя из таких региональных тенденций, не совсем ясно, что же может привести к дальнейшему падению обменного курса украинской денежной единицы.

В частности, вследствие масштабной девальвации гривни к валютам стран основных торговых партнеров, а также падения реальной заработной платы (например, в июле она снизилась на 10 % в годовом исчислении), резко повысилась ценовая конкурентоспособность украинской экономики, что значительно способствует росту экспорта и привлечению иностранных инвестиций.

Принимая во внимание эти факторы, а также высокие коэффициенты пролонгации внешней задолженности и финансовую поддержку со стороны МВФ, дальнейшая масштабная девальвация национальной валюты маловероятна. В частности, валовые валютные резервы НБУ находятся на достаточно высоком уровне – с учетом недавнего поступления 1,6 млрд долл. от МВФ в рамках программы перераспределения квот стран – членов фонда. Резервы на данный момент составляют 28,9 млрд долл. Таким образом, у Нацбанка остаются достаточно широкие возможности для интервенций на валютном рынке до конца

года, чтобы не допустить слишком резких колебаний обменного курса.

По оценкам экспертов, последний эпизод ослабления курса национальной валюты связан, в первую очередь, с резким увеличением спроса из-за возросших девальвационных ожиданий населения. Масла в огонь, судя по всему, добавило и начало выплаты депозитов проблемными банками, перешедшими в собственность государства, так как существенная доля истекших за время моратория вкладов направляется напрямик на валютный рынок. Также, по наблюдениям банкиров, значительно увеличился спрос на иностранную валюту со стороны частных предпринимателей, работающих, в первую очередь, в сельскохозяйственном секторе: получив выручку, они немедленно обменивают все свободные средства на иностранную валюту.

Эти выводы подтверждаются данными платежного баланса. В июле объем наличной иностранной валюты вне банковской системы возрос на 1073 млн долл. (по сравнению с 283 млн долл. за три предыдущих месяца, вместе взятых). В июле также наблюдалось резкое увеличение импорта (на 23 % по сравнению с июнем), что привело к стремительному росту дефицита торгового баланса. Однако практически половина роста объема импорта в июле объясняется увеличением объемов закупки газа „Нефтегазом Украины” (с 1 млрд до 3,2 млрд куб. м), что не создавало давления на обменный курс, так как покупка валюты для расчетов за импортируемый газ не проходит через валютный межбанковский рынок.

Тем не менее стоит отметить, что некоторое оживление внутреннего спроса также частично влияло на обменный курс в июле. Например, импорт продукции машиностроения увеличился на 21 % по сравнению с июнем.

В то же время, несмотря на улучшение ситуации с экспортом (постепенное восстановление внешнего спроса на сталь, начало сезона экспорта сельскохозяйственной продукции), предложение иностранной валюты находилось на достаточно низком уровне. Экспортеры придерживали выручку в ожидании более выгодного курса для продажи.

По некоторым мнениям, падению курса гривни способствовали и заявления некоторых политиков. В частности речь идет о лидере Партии регионов В. Януковиче и его однопартийцах, которые практически ежедневно говорят о непременном повышении социальных стандартов. Многие люди этому верят, что в итоге резко повышает инфляционные ожидания. Люди уже осознали: когда повышают зарплаты и пенсии, происходит инфляционный обвал гривни. Вывод простой – нужно покупать доллар.

Как отмечают эксперты, сегодня в Украине сложилась парадоксальная ситуация, когда в цены на товары, произведенные в Украине, кроме себестоимости и дополнительной стоимости, начали включать еще и инфляционные ожидания, связанные с падением гривни. Этот фактор еще больше раздувает цены и служит мультипликатором инфляции.

Вместе с тем, обвал гривни очень выгоден для крупных экспортоориентированных бизнесменов, которых, в частности, и представляет

Партия регионов. На своих предприятиях они платят зарплаты в гривнях, а получают за экспортный товар валюту. Поэтому есть признаки того, что донбасский бизнес как раз лоббирует и в Нацбанке, и в Секретариате Президента, и в правительстве рост курса национальной валюты.

„Экономических причин для падения гривни нет. Весной было хуже, но курс держался 7 грн за доллар. Сейчас начался подъем, а доллар почему-то пошел вверх. Это паника и спекуляции. Нужна твердая валютная политика НБУ”, – уверен зампредправления банка „Финансы и кредит” И. Львов.

Эксперт Международного центра перспективных исследований (МЦПИ) А. Жолудь считает, что ни банкиры, ни производственники, ни население не знали и до сих пор не знают, что власти планируют делать с курсом гривни. Порой происходят совершенно непонятные вещи, как, например, продажа Нацбанком нескольким далеко не самым крупным и известным банкам 260 млн долл. по курсу 8 грн за долл. для последующей продажи его населению, которые практически никто из простых смертных не мог купить. „Когда общество не знает, что будет с нацвалютой, оно начинает запасаться долларами. Гривня будет слабеть, пока не пройдут выборы и новая власть не займется экономикой”, – утверждает А. Жолудь.

Вице-президент Центра экономического развития А. Кошик считает, что станет легче, как только увеличится спрос на нашу продукцию за рубежом. „Еще два квартала гривню будет лихорадить до 10 грн за долл., затем последует откат, – утверждает экономист инвестиционной компании Astrum А. Блинов. – Валютные вливания Нацбанка за счет своих резервов и кредита МВФ дадут только временную стабилизацию. По-настоящему гривня окрепнет, только если начнет работать экономика, а это случится не ранее весны 2010 г. на фоне стабильного выхода из кризиса мировой экономики”.

В этой связи эксперты отмечают ряд мер по стабилизации курса национальной валюты, которые могли бы быть эффективными на данный момент. Экс-глава Национального банка С. Тигипко, например, выступает за введение ограничений на курс гривни (или так называемого курсового коридора) в рамках 7,65–7,9 грн за долл. на ближайшие полгода. С. Тигипко также считает целесообразным временное восстановление требования по обязательной продаже 50 % валютной выручки экспортерами. Такие административные меры, по мнению экс-главы НБУ, являются целесообразными в условиях кризиса. “Это нормальные шаги, их делают все страны”, – отметил он.

С. Тигипко полагает, что валютно-курсовая стабилизация оказала бы позитивное влияние на финансово-экономическую ситуацию в стране в целом. Банкир подчеркнул, что на курс влияет „ажиотажный спрос, поскольку люди боятся второй волны кризиса, и непрофессиональные действия Нацбанка”.

„Нацбанк должен быть очень публичным. Причем публичным должен быть председатель Нацбанка лично, потому что любые комментарии подчиненных вызывают недоверие. Если вы делаете интервенции – об этом должны знать люди

и операторы рынка”, – заявил С. Тигипко.

Также он считает, что возможное запрещение валютного кредитования – неверный шаг Нацбанка. „Я считаю, что люди все равно будут иметь деньги в валюте. Если мы не дадим им возможности вкладывать в банки и банкам на этом зарабатывать, они либо будут держать их дома, либо будут финансировать другую экономику”, – сказал С. Тигипко. По его мнению, предприятия, которые имеют экспортный потенциал, нужно кредитовать в валюте, запретив, в то же время, валютное кредитование не имеющих валютной выручки предприятий.

По словам эксперта Фонда общественной безопасности Ю. Гаврилечко, до президентских выборов Национальным банком могут быть предприняты некоторые меры для стабилизации гривни. Это, прежде всего, жесткое валютное регулирование. На данный момент практически все действия НБУ соответствуют именно этому сценарию. В этом русле Национальный банк уже предпринял следующие шаги:

- обязал банки формировать резервы в гривне под уже предоставленные валютные кредиты;
- рассматривает вопрос о полном запрете в Украине валютного кредитования и принудительной конвертации валютных депозитов физических и юридических лиц;
- рассматривает вопрос о выплате процентов по валютным депозитам в национальной валюте.

Для предотвращения возможных рисков от введения подобных мер, а именно: оттока валюты из страны через VIP-клиентов, использования банками дополнительно появившейся гривни для спекуляций на валютном рынке и т. д., НБУ, возможно, пойдет на следующие меры:

- будет введен жесткий запрет на хождение валюты и использование ее в расчетах внутри страны;
- прекратится продажа наличной валюты физическим и юридическим лицам;
- коммерческие банки обяжут продавать НБУ 100 % кредитных ресурсов, привлеченных в валюте, по фиксированному курсу;
- коммерческие банки обяжут выдавать все виды кредитов только в национальной валюте и только под залог, потребительское кредитование будет заморожено, что в свою очередь приведет к уменьшению объемов импорта потребительских товаров и частичному выравниванию сальдо внешнеторгового баланса;
- возможность покупки валюты коммерческими банками у НБУ будет обеспечиваться только для обслуживающихся в нем импортеров/экспортеров (под объем контрактных обязательств клиентов) и для погашения кредитной задолженности и процентов по полученным валютным кредитам от компаний-нерезидентов самими банками;
- уставный фонд коммерческих банков будет увеличен, требования по объему собственного капитала – подняты.

Кроме того, значимую роль играет политика НБУ на валютном рынке, включая такие шаги, как повышение прозрачности и предсказуемости валютных интервенций и отмена ограничений на доступ банков к интервенциям. На сегодняшний день банки, не соблюдающие лимит открытой валютной позиции и не придерживающиеся в своих валютных операциях так называемого среднерыночного (определяемого НБУ) курса, не допускаются к интервенциям Национального банка. В этой связи проведение недавних аукционов по продаже валюты под нужды юридических лиц, на которые были допущены банки, ранее исключенные из интервенций, можно считать шагом в правильном направлении.

Также важное значение имеет коммуникационная политика, так как очевидно, что непродуманные, негативные комментарии лишь усиливают давление на валютный рынок.

Кабинет Министров в свою очередь может инициировать следующие сценарии, чтобы показать свое участие в стабилизации ситуации вообще и гривни в частности:

- используя законодательные и нормативные механизмы, максимально ограничить хождение иностранной валюты в стране наряду с появлением госоргана, подотчетного Кабмину, по контролю над денежными переводами внутри страны и между государствами. Таким образом, правительство получает карт-бланш на контроль над большинством операций с валютой;

- законодательно усилить административную и уголовную ответственность за незаконные валютные операции;

- при проверках деятельности коммерческих фирм-экспортеров применять механизм определения соответствия цен контрактов с индикативными ценами с целью предотвращения сокрытия валютной прибыли;

- создать экспортно-импортную биржу для усиления контроля над товарными и финансовыми потоками предприятий, имеющих внешнеторговые отношения;

- ввести квоту на продажу товаров/услуг в оффшоры или же полностью запретить торговые операции с оффшорными фирмами;

- продолжать использование внешнего кредитования для “латания” бюджетных дыр, что и так уже стало визитной карточкой нынешнего Кабмина;

- чтобы снизить уровень инфляции, существующие социальные стандарты (прожиточный минимум, минимальная зарплата) на неопределенный срок будут заморожены. К слову, такой путь отчетливо просматривается в проекте бюджета-2010, согласно которому минимальная зарплата вырастет за год всего на 148 грн, а на 1 января 2010 г. повышение составит только 51 грн;

- дальнейшее накопление долгов по принципу „брать всюду, где дадут”. 27 августа на совещании с авиастроителями Ю. Тимошенко заявила, что „нам необходимо увеличивать долги”. Она отметила, что наиболее развитые страны мира имеют размеры внешних займов в объеме 100–120 % от ВВП страны, а Украина – всего 27 %. Ю. Тимошенко также отметила, что впоследствии по

долгам будет рассчитываться не только государство, но и те предприятия, которые будут получать прибыль благодаря этой модернизации.

Таким образом, судя по рекомендациям специалистов, достижение стабилизации финансового рынка Украины и укрепления национальной валюты выглядят вполне реально. Однако в случае, если конфликт Кабмина с Нацбанком будет накаляться, эксперты считают возможными самые невероятные сценарии. Например, денежная реформа, возможность которой допускает председатель Счетной палаты В. Симоненко. НБУ в свою очередь может пойти на временное изъятие из оборота купюр достоинством в 500 грн под видом „выполнения поставленной правительством задачи по стабилизации гривни”. При этом каждое действие Нацбанка назло правительству, и действие правительства – в отместку Нацбанку будет отражаться, в первую очередь, на населении Украины, уменьшая и без того его невысокие доходы.

ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА

Верховна Рада зробила крок до підвищення соцстандартів. Народні депутати 6 жовтня проголосували за основу законопроекту про підвищення соціальних стандартів, поданий народним депутатом від Блоку Литвина О. Зарубінським. За це рішення проголосували 259 депутатів (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2009. – 5.10).*

Председатель Верховной Рады В. Литвин считает проблемы образования приоритетными для работы парламента. Об этом говорится в поздравлении В. Литвина по случаю Дня работников образования.

“Верховная Рада всегда будет поддерживать работников образования в повышении их общественной роли, будет прилагать все усилия для обеспечения надлежащей социальной защиты педагогическим и научно-педагогическим работникам, будет добиваться улучшения законодательной базы по европейским стандартам, современным требованиям государства, общества, личности”, – передает пресс-служба слова спикера.

В. Литвин также подчеркнул, что состояние образования в стране показывает социально-культурное лицо нации, интеллектуальную мощь государства и его возможности, а учителя своим трудом влияют на формирование личности и будущее народа и страны.

Поэтому спикер считает, что День учителя занимает особое место среди всенародных праздников.

В. Литвин пожелал учителям счастья, добра, благополучия и успехов в педагогическом деле (*ПАРЛАМЕНТ: Украинский политический tabloid*

(www.parlamentua.com). – 2009. – 5.10).

Глава Верховной Рады В. Литвин заявляет, что журналисты наибольших телеканалов получают указания не освещать деятельность Президента и спикера парламента.

„На наибольших каналах проводится открытое совещание с коллективами политических редакций и определяют, кого показывать на этих каналах. Одного большого кандидата показывать и другого показывать”, – отметил он.

„А когда спрашивает журналист – а деятельность Президента, а деятельность Председателя Верховной Рады мы же обязаны освещать? Говорят – нет, это уже сбитые летчики”, – сказал В. Литвин.

Также он заявил, что „квотный принцип распределения должностей привел к тому, что у нас отдельные отрасли приватизированы финансово-промышленными группами, а они называются красиво – „политические партии” (*ProUA* (www.proua.com)). – 2009. – 6.10).

Председатель Верховной Рады Украины В. Литвин предлагает в качестве компромисса для бесперебойной работы парламента принять постановление, предусматривающее запрет на блокирование работы законодательного органа.

“Верховная Рада постановляет: считать недопустимыми и противоречащими присяге народного депутата Украины какие-либо действия народных депутатов или отдельных фракций, в том числе блокирование пленарных заседаний парламента, направленные на препятствование осуществлению Верховной Радой Украины ее конституционных полномочий”, – зачитал он на заседании согласительно совета текст постановления.

Кроме того, документом предусматривается поручить Регламентному комитету в срочном порядке разработать и подать на рассмотрение парламента проекта Регламента Верховной Рады и другие законодательные предложения по нормированию работы.

Проектом постановления также предлагается признать утратившим силу постановление от 23 сентября текущего года о смене способа голосования за социальные проекты.

“Это тот компромисс, который, очевидно, должны поддержать все”, – подчеркнул спикер (*Versii* (www.versii.com.ua)). – 2009. – 5.10).

БЮТ принял решение отозвать иск в Печерский районный суд города Киева относительно запрещения распространения любой недобросовестной

рекламы о деятельности Премьер-министра Ю. Тимошенко.

Об этом заявил заместитель Председателя Верховной Рады Н. Томенко, выступая на канале ICTV в программе „Свобода слова” 5 октября.

Н. Томенко отметил, что иск ВО „Батьківщина” в Печерский районный суд города Киева „был попыткой обратить внимание на необходимость не допустить наполнения эфиров негативной информацией и превратить президентскую избирательную кампанию в политические „разборки” и обливания друг друга грязью”.

„Мы уже имели печальный опыт, когда в политической рекламе многих кандидатов в Президенты делили Украину на три сорта и унижали собственный народ”, – сказал Н. Томенко. При этом он заметил, что, „к сожалению, эта дискуссия засвидетельствовала, что каждая команда считает, что она не будет иметь проблем во время президентской избирательной кампании, и согласие на конструктивную содержательную и позитивную дискуссию ей не нужно”.

БЮТ принял решение отозвать упомянутый иск, сообщил Н. Томенко, но напомнил, что если не остановить такую войну, то победителей в ней не будет. „В избирательной кампании принимают участие многие кандидаты с непростой биографией, и очевидно, что фрагменты этой биографии так же станут предметом рекламной заинтересованности”, – заметил он (*ProUA (www.proua.com)*. – 2009. – 6.10).

По мнению главы Комитета Верховной Рады Украины по вопросам европейской интеграции Б. Тарасюка, в Европейском Союзе видят возможность введения безвизового режима для граждан Украины только в долгосрочной перспективе.

При этом Б. Тарасюк подчеркнул, что украинская сторона продолжает настаивать на том, что введение безвизового режима для украинских граждан со странами Европы должно произойти до 2012 г., когда в Украине будет проходить чемпионат Европы по футболу.

Вместе с тем он сообщил, что в октябре–ноябре текущего года в Украине начнут свою работу рабочие экспертные группы. Предусматривается, что доклад этих рабочих групп в консолидированном виде вместе с оценкой ситуации на границах будет представлен участникам саммита Украина-ЕС 4 декабря.

Среди преград, которые стоят перед введением безвизового режима Украины и ЕС, по мнению Б. Тарасюка, одной из главных является то, что Украина до сих пор „не закончила свою работу на пути законодательного урегулирования о создании демографической базы, которая впоследствии могла стать хорошей базой для выдачи биометрических проездных документов”.

При этом он подчеркнул, что Украина должна полностью завершить свою работу для безукоризненного выполнения соглашений о реадмиссии, которое вступает в силу с 1 января 2010 г.

Кроме того, по словам Б. Тарасюка, в ЕС взволнованы тем фактом, что в Украине отсутствует общая база данных о выдаче загранпаспортов для граждан Украины. Он отметил, что европейцы видят в этом возможность массовых фальсификаций (*ВОВРЕМЯ.info (www.vovremya.info)*. – 2009. – 5.10).

Комітет з питань промислової і регуляторної політики та підприємництва рекомендує парламенту прийняти за основу проект закону про внесення змін до Закону “Про космічну діяльність” (щодо удосконалення механізму нормативно-правового регулювання).

Законопроектом (реєстр. № 4768), зокрема, передбачається розробка довгострокової Стратегії космічної діяльності України (на 20 і більше років), яка визначатиме основи державної політики у даній сфері на перспективу і затверджуватиметься Кабінетом Міністрів України тощо.

Проект містить положення, за яким Національне космічне агентство України матиме право відкривати свої представництва в регіонах (країнах), перспективних для просування на їх ринки української космічної техніки та технологій. Уточнюється також порядок реєстрації космічних апаратів, запущених в космічний простір, та додано нову статтю щодо вилучення їх з реєстру (*Сайт Верховної Ради України (portal.rada.gov.ua)*. – 2009. – 5.10).

Комітет з питань європейської інтеграції визнав таким, що не суперечить законодавству Європейського Союзу, проект закону про розміщення, проектування та будівництво централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива реакторів типу ВВЕР вітчизняних атомних електростанцій.

На засіданні комітету зазначалося, що законопроект (реєстр. № 5050) спрямований на реалізацію вимог законодавства в частині розміщення, проектування, будівництва ядерних установок та виконання заходів довготривалого зберігання відпрацьованого ядерного палива вітчизняних АЕС, яке, відповідно до світової практики та положень вітчизняного ядерного законодавства, віднесено до категорії ядерних матеріалів.

Члени комітету підкреслили, що законопроект, який за предметом правового регулювання належить до сфери енергетики, включаючи ядерну, у законодавстві ЄС частково регулюється Конвенцією про ядерну безпеку та Регламентом Комісії (Євратом) 3227/76 про застосування положень гарантії безпеки Євратому. Зокрема, відповідно до Конвенції, “кожна Договірна Сторона вживає відповідні заходи для забезпечення всіма організаціями, які займаються безпосередньо пов’язаною з ядерними установками діяльністю, політики пріоритетності ядерної безпеки”.

Комітет зауважив, що проект закону не суперечить праву Європейського

Союзу, зокрема, його загальній спрямованості на забезпечення безпеки ядерних об'єктів (*Сайт Верховної Ради України (portal.rada.gov.ua). – 2009. – 5.10).*

Комітет з питань соціальної політики та праці рекомендує Верховній Раді прийняти за основу проект закону про внесення змін до ст. 44 Закону “Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності” (щодо відрахування коштів на культурно-масову, фізкультурну і оздоровчу діяльність).

Законопроектом (реєстр. № 4774), поданим народними депутатами В. Хара, О. Стояном, пропонується встановити, що бюджетні установи повинні відраховувати кошти первинним профспілковим організаціям на культурно-масову, фізкультурну і оздоровчу роботу в розмірах, передбачених колективним договором та угодами, але не менше ніж 0,3 % фонду оплати праці за рахунок бюджетних асигнувань. Чинною нормою закону такі відрахування здійснюються за рахунок виділення додаткових бюджетних асигнувань.

Члени комітету підтримали законопроект, прийняття якого, на їхню думку, “надасть рівні можливості для всіх первинних профспілкових організацій щодо отримання коштів на культурно-масову, фізкультурну і оздоровчу роботу, сприятиме поліпшенню діяльності профспілкових організацій та забезпечить проведення ефективного соціального діалогу між роботодавцями та профспілками під час укладання колективних договорів та угод” (*Сайт Верховної Ради України (portal.rada.gov.ua). – 2009. – 5.10).*

Представник Партії регіонів, заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці Я. Сухий зареєстрував проект Закону про встановлення базового державного соціального стандарту (прожиткового мінімуму) та розміру основної соціальної гарантії (мінімальної заробітної плати), реєстр. № 4762-1, який спрямований на захист соціально незахищених верств населення, покращення стану малозабезпечених, багатодітних сімей.

У пояснювальній записці документа зазначено, що відповідно до Закону України „Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії” мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення, соціальної допомоги, розміри інших видів соціальних виплат мають бути не нижчі від прожиткового мінімуму.

Однак теперішній розмір прожиткового мінімуму не може забезпечити „елементарного виживання на основі фізіологічних норм”, зазначено у законопроекті.

Проектом передбачається встановити з 1 листопада 2009 р. прожитковий мінімум на одну особу в розрахунку на місяць у розмірі 694 грн; на 2010 р. з 1 січня – 773 грн, з 1 квітня – 791 грн, з 1 липня – 811 грн, з 1 жовтня – 835 грн, з

1 грудня – 847 грн.

При цьому відповідно до чинного законодавства розмір мінімальної заробітної плати дорівнюватиме прожитковому мінімуму для працездатних осіб.

Реалізація зазначеного у 2009 р. потребує близько 5 млрд грн.; у 2010 році – 52 млрд грн.

Щоб забезпечити фінансування закону, автор пропонує збільшити можливості дохідної частини бюджету за рахунок впровадження оптимальної системи державних закупівель, скорочення витрат на управління, зростання податку на доходи фізичних осіб у зв'язку з ростом фонду заробітної плати та зменшенням субсидій населенню, а також зростання валового внутрішнього продукту за рахунок підвищення купівельної спроможності (*ДЕПУТАТ.org.ua* (deputat.org.ua). – 2009. – 3.10).

Фракція КПУ потребує от Верховной Рады срочно решить вопрос о дате проведения выборов в органы местного самоуправления. Об этом на согласительном совете заявил первый заместитель лидера фракции КПУ А. Мартынюк.

Он напомнил, что одной из дат предлагается 30 мая 2010 г.

При этом, отметил А. Мартынюк, окончательное решение пока не принято и представители органов местного самоуправления до сих пор не знают, до какого времени будут продолжаться их полномочия. „Поэтому давайте срочно рассмотрим постановление о назначении даты местных выборов”, – сказал он.

В то же время, по словам А. Мартынюка, необходимо внести изменения в избирательное законодательство, которые будут предусматривать отмену выборов в местные органы власти по пропорциональной системе (*ВОВРЕМЯ.info* (www.vovremya.info). – 2009. – 5.10).

ВИКОНАВЧА ВЛАДА

В. Ющенко поручил Кабинету Министров обеспечить мероприятия 28 ноября ко Дню памяти жертв голодоморов. В частности, правительство должно создать в десятидневный срок организационный комитет по подготовке и проведению в 2009 г. мероприятий в связи с Днем памяти жертв голодоморов. Этот комитет должен утвердить в двухнедельный срок план мероприятий на октябрь – ноябрь в связи с Днем памяти жертв голодомора (*Версии* (www.versii.com.ua). – 2009. – 5.10).

Президент України В. Ющенко провів зустріч з членами Співки ректорів вищих навчальних закладів України.

Президент висловив переконання, що освіта має бути безумовним пріоритетом усіх гілок влади. „Я як Президент все робитиму для того, щоб місія освіти з кожним днем зростала”, – заявив В. Ющенко.

Свідченням державної уваги до цієї сфери Президент назвав динамічне зростання бюджетних видатків. Водночас, зауважив Президент, у встановленні розмірів студентських стипендій відсутні чітко закріплені принципи аналогічно до заробітних плат працівників освіти. На його переконання, необхідно відмовитися від такої практики і при встановленні розмірів стипендій керуватися розміром прожиткового мінімуму або іншими показниками соціальних стандартів.

Під час зустрічі Президент запропонував ректорам спільно обговорити і сформуванню єдине бачення подальших кроків модернізації вищої освіти. Насамперед йдеться про вдосконалення мережі вищих навчальних закладів та їхньої структури (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua). – 2009. – 5.10.*)

Президент В. Ющенко обратился к Генеральному прокурору А. Медведько с просьбой обеспечить тщательный мониторинг ситуации вокруг попыток искусственно централизовать частотный ресурс и эфирное время областных государственных телерадиокомпаний. Об этом на брифинге сообщила пресс-секретарь главы государства И. Ванникова.

„Глава государства заявляет, что весьма сомнительной является необходимость принудительной передачи эфирного времени региональных каналов, тем более под координацию коммерческого спутникового телеканала”, – заявила И. Ванникова.

По ее словам, если речь идет об обмене материалами между региональными каналами, использование ими лучших продуктов друг друга – то сами каналы и без того пользуются этим механизмом сотрудничества. Для того чтоб просто его поддержать, совсем не нужно создавать централизованный ресурс и диктовать каналам, что именно транслировать.

„Вместо этого областные государственные телерадиокомпании принуждают брать в эфир программы, созданные неизвестной до этого компанией, приближенной к руководству правительства и БЮТ. При этом уже ставятся политические задания – обеспечить работу такой системы с конца октября”, – подчеркнула пресс-секретарь.

„Глава государства предупреждает руководство Государственного комитета телевидения и радиовещания о недопустимости превращения государственного органа на часть пропагандистской машины отдельной политической силы – за бюджетные средства”, – отметила И. Ванникова (*Четверта Влада*

(www.4vlada.net). – 2009. – 5.10).

Президент В. Ющенко доручив забезпечити охорону суверенних прав України в межах континентального шельфу у районі о. Зміїний.

Відповідний указ розміщений на сайті глави держави.

Таке рішення В. Ющенко ухвалив “у зв’язку з винесенням Міжнародним судом ООН рішення у справі про делімітацію континентального шельфу і виключних економічних зон України та Румунії у Чорному морі”.

Згідно з указом, Кабмін має “здійснити заходи для забезпечення охорони суверенних прав України в межах виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу у північно-західній частині Чорного моря лінією згідно з географічними координатами, визначеними у рішенні Міжнародного суду ООН” (*Українська правда* (www.pravda.com.ua). – 2009. – 5.10).

Регионы Украины технически готовы к проведению отопительного сезона, считает Премьер-министр Украины Ю. Тимошенко.

“Почти все области подготовились почти на 100 % к зиме”, – сказала она в ходе селекторного совещания по вопросам подготовки регионов к отопительному сезону.

Премьер отметила, что в большинстве регионов население нормально рассчитывается за услуги теплокоммуэнерго, поскольку средний уровень расчетов по стране составляет 98,7 %, в отдельных областях, таких как Кировоградская – 117 %.

Вместе с тем, по мнению Ю. Тимошенко, “единственной угрозой” для проведения отопительного сезона является расчет предприятий ТКЭ с НАК “Нефтегаз Украины” за потребленный природный газ (*ПАРЛАМЕНТ: Украинский политический tabloid* (www.parlamentua.com). – 2009. – 5.10).

Премьер-министр Украины Ю. Тимошенко заверила, что перебоев с поставками российского газа в страны Европейского Союза не будет.

Об этом Премьер заявила во время совещания с губернаторами по вопросам подготовки к осенне-зимнему периоду.

“Я хотела бы европейское сообщество уверить, что все ремонтные работы, все подготовительные технические процедуры проведены относительно подготовки газотранспортной системы для транспортировки российского газа в Европейский Союз”, – сказала Ю. Тимошенко.

При этом она подчеркнула, что все необходимые технические регламенты выполнены, а газохранилища заполнены газом (*Версии* (www.versii.com.ua). – 2009. – 5.10).

Премьер-министр Ю. Тимошенко обвиняет Президента Украины В. Ющенко в блокировании через Национальный банк рефинансирование „Ощадбанка” в размере 1,2 млрд грн, которые планировалось направить на кредитование предприятий теплокомунэнерго для расчетов за природный газ перед НАК „Нефтегаз Украины”. Об этом Ю. Тимошенко заявила на селекторном совещании по вопросам подготовки предприятий теплокомунэнерго и жилищно-коммунального хозяйства к работе в осенне-зимний период.

„Национальный банк Украины дает 20 млрд грн рефинансирования частным банкам, мелким, в которых прослеживается интерес высшей верхушки Нацбанка, и в то же время, по команде руководителя государства, не проводится рефинансирование „Ощадбанка” на минимальную сумму 1,2 млрд грн. Правительство должно 100-процентную готовность провести через „Ощадбанк” за использованные природный газ и тепло”, – сказала Ю. Тимошенко.

Глава правительства обратилась к руководителям облгосадминистраций с просьбой информировать об этом Президента В. Ющенко. „И если вы сегодня будете встречаться с Президентом страны, передайте, пожалуйста, всю необходимую информацию, о готовности правительства, всей системы теплокомунэнерго, „Ощадбанка” провести расчеты через „Ощадбанк” для того, чтобы мы на начало отопительного периода вышли без единой копейки долга. И это зависит от того, насколько вы сможете убедить Президента, сделать один телефонный звонок, больше ничего не нужно, и тема по всей стране будет закрыта”, – добавила она (**ВОВРЕМЯ.info (www.vovremya.info)**. – 2009. – 5.10).

Премьер-министр Украины Ю. Тимошенко будет рекомендовать Национальной комиссии регулирования электроэнергетики Украины (НКРЭ) оставить существующую цену на газ для теплокомунэнерго на новый осенне-зимний период 2009–2010 гг. Об этом Премьер заявила во время селекторного совещания с главами облгосадминистраций и мэрами городов по вопросам начала отопительного сезона.

„Я понимаю всю ситуацию с кризисом, всю политическую ситуацию”, – подчеркнула Ю. Тимошенко и добавила, что повышение цены на газ для теплокомунэнерго может отрицательно повлиять на состояние расчетов с НАК „Нефтегазом”.

По ее словам, на осенне-зимний период 2009–2010 гг. цена на газ для теплокомунэнерго должна оставаться такой, какая установлена сейчас.

„И я хочу, чтобы мы стали партнерами, если мы идем на встречу, если мы даем вам возможность находиться в своей системе балансов, то и вы, как руководители, мощные руководители сделайте практичное дело для Украины, обеспечьте расчеты за природный газ теплокомунэнерго с НАК „Нефтегаз”, –

подчеркнула Ю. Тимошенко (*Перший діловий канал (www.fbc.net.ua)*). – 2009. – 5.10).

Прем'єр-міністр України Ю. Тимошенко на позачерговому відкритому засіданні уряду з розгляду питань “Про стан та перспективи розвитку загальної середньої освіти” повідомила про запровадження автономії загальноосвітніх середніх шкіл. „Незалежно від того, готові ви чи не готові, з 1 січня 2010 р., не на добровільних основах, а так, як треба, ми будемо з вами переходити на таку шкільну автономію”, – заявила вона (*Урядовий портал (www.kmi.gov.ua)*). – 2009. – 6.10).

Прем'єр-міністр Ю. Тимошенко уверена в формуванні ефективної коаліції в Верховній Раді після президентських виборів. Об этом она заявила на внеочередном заседании Кабинета Министров.

“Завершится президентская кампания, а это будет середина февраля месяца, и я думаю, что будет выстроено большинство в парламенте”, – сказала она.

Ю. Тимошенко считает, что после выборов политическая ситуация стабилизируется, в парламенте будет сформирована новая коалиция. “Никаких выборов, думаю, досрочных не будет”, – сказала она (*МинПром – інформація бизнес-класа (minprom.com.ua)*). – 2009. – 6.10).

Уряд на своєму позачерговому засіданні ухвалив пакет нормативно-правових актів, спрямованих на розвиток загальної середньої освіти в Україні.

Зокрема, уряд затвердив План дій щодо розвитку загальної середньої освіти на 2009–2012 рр., Концепцію державної програми розвитку позашкільної освіти на 2010–2014 рр., заходи з запровадження зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти.

Також урядовці прийняли рішення щодо встановлення надбавок педагогічним працівникам загальноосвітніх навчальних закладів у розмірі 20 % від посадового окладу, а також завершення будівництва приміщень загальноосвітніх навчальних закладів з високим ступенем готовності.

Постановою уряду також утворено Раду директорів загальноосвітніх навчальних закладів при Кабінеті Міністрів України.

Крім того, Кабінет Міністрів затвердив Положення про групи продовженого дня загальноосвітніх навчальних закладів, Положення про дошкільний навчальний заклад – Центр розвитку дитини та типові штатні нормативи дошкільних навчальних закладів.

Разом з тим на засіданні вирішені питання придбання продуктів харчування бюджетними установами, зокрема школами, та щодо обов'язкової сертифікації

продуктів шкільного асортименту (*Західна інформаційна корпорація (zik.com.ua)*). – 2009. – 6.10).

Финансовое состояние „Нефтегаза” является свидетельством „популистской, непрофессиональной деятельности правительства”. Об этом в эфире 5 канала в воскресенье, 4 октября, заявила глава Секретариата Президента В. Ульянченко.

„Во всех странах мира эти компании высокодоходные. А мы видим, до чего доуправлялись. Одна из мощнейших кампаний, которая должна была быть таковой, стала фактически банкротом”, – отметила В. Ульянченко.

Она подчеркнула, что „это отпугивает инвесторов”.

Комментируя вопрос о влиянии на президентскую предвыборную кампанию иностранных государств, она сказала: „Нам следует, наконец, научиться свои дела решать в своей стране”.

„К сожалению, у нас такие политики, которые очень часто бегут в другие страны, к соседям, и там просят поддержки, или определенными своими действиями заигрывают или перед одними, или перед другими”, – заявила глава Секретариата (*УРА-Информ (ura-inform.com)*). – 2009. – 5.10).

Правительство на 20 % сократило компенсацию затрат НАК „Нефтегаз Украины” от продажи природного газа теплокоммунэнерго. В условиях роста дефицита госбюджета Кабмин вынужден идти на подобные меры, в результате по итогам года монополия получит убытки в размере 1,73 млрд грн, подсчитали в Секретариате Президента. Основные финансовые проблемы НАК ожидают в конце года, когда нужно будет выполнить обязательства перед „Газпромом” по закупке газа, напоминают эксперты (*УРА-Информ (ura-inform.com)*). – 2009. – 5.10).

Кабинет Министров Украины продолжает работу над выполнением договоренностей с Международным валютным фондом, чтобы получить очередной транш кредитных средств в рамках программы stand-by, сообщает на веб-сайте украинского правительства.

“Правительство Украины прилагает все усилия для того, чтобы выполнить обязательства перед МВФ для успешного пересмотра программы stand-by и для получения следующего транша, которой будет полностью направлен в бюджет”, – указывается в сообщении со ссылкой на заявление вице-премьер-министра Украины Г. Немыри в ходе встречи с первым заместителем директора-распорядителя МВФ Дж. Липски в Стамбуле.

По словам Г. Немыри, успешное сотрудничество с МВФ является

чрезвычайно важным для Украины, поскольку это позволит стране постепенно выйти из кризиса.

В сообщении упоминается, что Г. Немыря возглавляет делегацию Украины, прибывшую в Турцию для участия в ежегодном собрании управляющих МВФ 3–8 октября (*МинПром – информация бизнес-класса (minprom.com.ua)*). – 2009. – 5.10).

Министерство финансов отправило в Кабинет Министров письмо, в котором раскрывает свою позицию по Укрпромбанку: активы и пассивы финучреждения будут переведены в “Родовид Банк”.

„Сегодня (2 октября. – Ред.) Минфин отправил в Кабинет Министров, Всемирный банк и представительство МВФ в Украине письмо, в котором раскрывает свою позицию по Укрпромбанку. В нем предложено переводить часть активов и пассивов в “Родовид Банк”, – сообщил источник в Министерстве финансов.

В письме Минфина финансисты на трех страницах обосновывают все преимущества перевода активов и пассивов Укрпромбанка именно в “Родовид Банк”.

После принятия решения Кабмином, которое, по словам источника, ожидается на этой неделе, временные администраторы “Родовид Банка”, Укрпромбанка, а также Минфин и НБУ должны будут подписать меморандум. После этого начнется процедура перевода пассивов и активов Укрпромбанка в “Родовид Банк” (*ProUA (www.proua.com)*). – 2009. – 5.10).

ПОЛІТИКА

Лидер Партии регионов В. Янукович считает необходимым создание долгосрочных стратегических планов развития страны.

“Украина уже, как говорится, выросла из коротких штанишек, и пора нам уже не жить одним днем, а планировать нашу работу и жизнь далеко вперед, должны быть стратегические планы развития страны”, – сказал политик.

Он отметил, что необходимо разработать такие планы на пять, 10 и 15 лет вперед.

В. Янукович также подчеркнул, что без проведения серьезных реформ в социально-экономической системе, системе правоохранительных органов и судебной власти, без реформы системы управления государством дальнейшее эффективное развитие Украины невозможно (*PRESIDENT.org.ua (president.org.ua)*). – 2009. – 5.10).

Партія регіонів звинувачує владу в блокуванні роботи свого сайту. Про це заявила депутат Г. Герман.

“Наш сайт виключено владою, і вони намагаються перекласти вину на “Фронт змін” А. Яценюка. Я хочу заявити, що А. Яценюк ніколи не вживав брудних методів проти опонентів”, – заявила депутат.

“Це справа влади, яка намагається закрити рот опозиції”, – додала А. Герман.

Пізніше Партія регіонів поширила заяву, у якій зажадала “припинити спроби обмежити свободу слова, заткнути рот опозиції і не допустити перетворення виборчої кампанії у війну компроматів і брудних політтехнологій”.

“Мета і мотиви провокаторів зрозумілі – перешкодити роботі партії, перешкодити нашому Лідерові говорити людям правду. Це – ще одна спроба обмежити свободу слова навіть у такому демократичному сегменті інформаційного простору, як Інтернет”, – говориться в заяві.

“Злам офіційного сайту Партії регіонів стоїть в одному ряді з такими подіями останніх днів, як рішення Печерського районного суду м. Київ про заборону критики влади, наміру уряду взяти під свій контроль регіональні державні телерадіокомпанії й інші спроби накинути вузду на журналістів”, – заявляють “регіонали” (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*. – 2009. – 6.10).

Лідер Блоку свого імені В. Литвин виступає за скасування прохідного бар’єра при збереженні пропорційної системи на виборах до парламенту.

Про це він заявив в ефірі телеканалу ICTV.

“Коли у нас пропорційна виборча система, то 7 % голосів людей, які голосували за інші політичні сили, але не набрали 3 % – вони не пройшли у парламент, і 31 мандат найбільшій партії розділили собі”, – зазначив спікер.

“А люди за їхніх кандидатів не голосували. Тому, якщо залишати цю систему, то треба тоді зняти прохідний бар’єр, щоб підтримка бодай однієї людини була матеріалізована у її присутності у Верховній Раді”, – заявив В. Литвин (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*. – 2009. – 6.10).

3 октябрю состоялся второй этап XLIII съезда Коммунистической партии (КПУ), делегаты которого согласились с идеей создания “Левого блока” на президентских выборах, куда коммунисты предложили войти партии “Справедливость”, “Союзу левых сил” и Социал-демократической партии Украины (объединенной).

Несмотря на предложение одного из делегатов П. Симоненко сложить с себя обязанности первого секретаря ЦК КПУ и “дать дорогу молодым”, лидер коммунистов прогнозируемо был выдвинут кандидатом в Президенты (*Четверта Влада (www.4vlada.net)*. – 2009. – 5.10).

Політрада Всеукраїнського об'єднання "Свобода" направила звернення до Президента України В. Ющенко з вимогою присвоїти звання Героя України С. Бандері, визнати боротьбу ОУН-УПА національно-визвольною боротьбою Української нації та проголосити 14 жовтня – День створення УПА – державним святом (ВО „СВОБОДА” (www.tiahnybok.info). – 2009. – 5.10).

Лидер общественной инициативы Фронт перемен А. Яценюк заявил, что добьется проведения всеукраинского референдума в защиту Конституции Украины от манипуляций.

Он напомнил, что Центральная избирательная комиссия отказала в регистрации инициативных групп по проведению такого референдума. “Я почувствовал невероятное сопротивление. Мы собрали 100 тыс. подписей. Понятно, почему ЦИК начала это делать – потому что это удар по моим основным политическим оппонентам – по Тимошенко и Януковичу”, – цитирует политика его пресс-служба.

А. Яценюк заявил, что не намерен сдаваться. “До Верховного Суда дойду. Они услышат голос народа. У них нет иного выхода – я их обяжу провести этот референдум. И мы посмотрим, что люди скажут. Хотят ли они, чтобы Конституцию меняли без них. Или люди все-таки хотят сначала увидеть, что хотят изменить в Конституции, дать свое согласие, а после этого получить новую Конституцию государства”, – подчеркнул лидер „Фронту змін” (www.vovremya.info). – 2009. – 5.10).

Боргові зобов'язання України можуть вийти з-під контролю, вважає С. Тігіпка.

Так колишній голова Нацбанку України С. Тігіпка прокоментував інформацію НБУ про те, що виплати за державним та корпоративними боргами наступного року перевищать 20 млрд дол.

“Некомпетентні дії уряду заклали міну сповільненої дії під національну валюту”, – вважає він, повідомляє прес-служба С. Тігіпка.

С. Тігіпка нагадав, що за вісім місяців експорт скоротився майже вдвічі порівняно з минулим роком, а плани на 2010 р. склалися без урахування цього фактору.

“Таким чином, нам необхідне різке поживлення попиту на українські товари, щоб отримати від зовнішньої торгівлі очікувані 65,1 млрд дол. Але навіть якщо ця умова буде виконана, дефіцит валюти наступного року з урахуванням відтоку інвестицій становитиме не менше 25 млрд дол.”, – вважає політик.

На його думку, валютні резерви НБУ в такій ситуації доведеться використовувати переважно на фінансування критичного імпорту – енергоносіїв та ліків.

На його думку, якщо міжнародні фінансові організації відмовлять Україні в наданні великих позик наступного року, на національну валюту чекає обвал (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*. – 2009. – 6.10).

ЕКОНОМІКА

Минтрансвязи решило повременить с продажей “Укртелекома”, сосредоточившись на стабилизации его финансового состояния. Как рассказал глава набсовета компании Н. Гончар, одним из его ближайших предложений станет создание фонда универсальных услуг для финансирования развития связи в сельской местности. Впрочем, до сих пор подобные инициативы встречали сильное сопротивление со стороны операторов, говорят эксперты (*Четверта влада (www.4vlada.net)*. – 2009. – 5.10).

Наибольшее падение промышленного производства среди стран СНГ за январь – август 2009 г. по сравнению с тем же периодом 2008 г. зафиксировано в Украине, где оно составило 29,6 %, сообщил Межгосударственный статкомитет СНГ (PRESIDENT.org.ua (president.org.ua)). – 2009. – 6.10).

Підписання Україною і Європейським Союзом угоди про зону вільної торгівлі посилить економічну співпрацю Києва та Варшави.

Про це заявив заступник міністра фінансів Польщі Д. Радзвіл, коментуючи очікування українського уряду ще до президентських виборів підписати угоду про асоціацію з ЄС, пише Deutsche Welle (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*. – 2009. – 6.10).

ВАТ “Інноваційно-промисловий банк” (Інпромбанк) і ВАТ “Банк “Столиця”, в яких працюють тимчасові адміністрації НБУ, оголосили про пошук інвесторів з метою фінансового оздоровлення.

Згідно з повідомленням Інпромбанку, фінустанова шукає інвестора з “орієнтовною сумою коштів” для фінансового оздоровлення банку в розмірі 250 млн грн, термін подання заявок – до 28 жовтня 2009 р.

“На підставі рішення Комісії з питань нагляду та регулювання діяльності

банків від 10 вересня 2009 р. № 518 “Про затвердження програми фінансового оздоровлення”, ВАТ “Банк “Столиця” оголошує конкурс із залучення інвесторів з метою оздоровлення фінансового банку”, – ідеться в повідомленні іншої фінустанови (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*). – 2009. – 6.10).

Німецький енергетичний концерн RWE Power підписав з компанією “Західенерго” контракт на закупівлю квот на обсяги викидів парникових газів.

Щорічно від цього контракту українська сторона отримуватиме півмільйона євро, пише Deutsche Welle.

Продати Україні квоти на викид CO₂ стало можливим завдяки реконструкції сьомого енергоблоку Бурштинської теплоелектростанції, яка належить ВАТ “Західенерго”.

У результаті переобладнання ефективність енергоблоку підвищиться, і на 110 тис. т. CO₂ зменшаться викиди парникових газів.

Цю квоту готовий купити німецький концерн у рамках механізму “проектів спільного впровадження” за Кіотським протоколом (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*). – 2009. – 6.10).

Національний банк України своєю постановою від 1 жовтня ввів тимчасову адміністрацію в АКБ “Східно-Європейський банк” терміном на один рік.

Про це йдеться в листі регулятора до учасників ринку.

Згідно з повідомленням, тимчасовим адміністратором АКБ “Східно-Європейський банк” призначений незалежний експерт В. Мироненко.

Крім того, в банку запроваджено мораторій на задоволення вимог кредиторів терміном на три місяці – з 5 жовтня 2009 р. до 4 січня 2010 р. (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*). – 2009. – 5.10).

Угода про асоціацію між Україною та Євросоюзом може бути підписана лише після укладення договору про зону вільної торгівлі.

Про це заявив заступник комісара Єврокомісії з зовнішньополітичних питань Х. Мінгареллі.

“Ми не можемо підписувати угоду, поки не досягнуто порозуміння щодо всього спектра питань” – сказав він.

Х. Мінгареллі також повідомив, що за підсумками 13-го раунду переговорів між Україною та ЄС, який завершився в понеділок у Києві, “досягнутий певний прогрес з більшості питань”, серед яких сфери міграції, безпеки, візового режиму.

Разом з тим представник ЄК зазначив, що є “два або три питання”, щодо яких потрібно прийняття політичного рішення керівниками європейських держав.

Серед таких питань він назвав, зокрема, положення, згідно з яким після завершення дії договору про асоціацію Україна повинна бути прийнята до ЄС.

Х. Мінгареллі також повідомив, що до кінця 2009 р. взаємодія України і ЄС буде розширена за рахунок підписання угоди про співробітництво у сфері авіації, а також приєднання України до договору про Енергетичне співробітництво (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2009. – 5.10).*

У поточному році найбільші учасники ринку палива, насамперед бензину і скрапленого газу, оштрафовані на суму понад 4,5 млн грн, понад 100 суб'єктів господарювання притягнуто до відповідальності.

Про це заявив виконуючий обов'язки голови Антимонопольного комітету (АМКУ) О. Мельниченко.

За його словами, останнім часом АМКУ вдалося домогтися деякого зниження цін на бензин. Проте ситуація на ринку, на думку голови АМКУ, залишається непростюю.

“На нещодавній нараді в Одесі мною дано доручення розробити стратегію діяльності комітетів на цих ринках на осінь-зиму поточного року. І робота ця завершується”, – повідомив О. Мельниченко.

Разом з тим керівник АМКУ відзначив, що на найвищому державному рівні вже створена робоча група, яка розробляє єдиний механізм державного впливу на функціонування цього ринку.

Крім того, Антимонопольний комітет спільно з Держспоживстандартом будуть координувати роботу своїх підрозділів на місцях, з метою виявлення і припинення фактів реалізації неякісного бензину та притягнення до відповідальності порушників (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2009. – 5.10).*

На 2009/2010 маркетинговий год правительство Украины повысило минимальные цены на сахар на 40,6 % – до 4500 грн за тонну (с НДС), сообщил источник в Министерстве аграрной политики.

Так, по словам собеседника, такое решение правительство приняло на заседании 30 сентября, но пока этот документ еще не подписан Премьер-министром (*Перший діловий канал (www.fbc.net.ua). – 2009. – 5.10).*

Економічне співробітництво Польщі з партнерами зі Сходу зменшується, – інформує польське видання Rzeczpospolita. У першому півріччі цього року польський експорт в Україну становив лише півтора мільярда злотих, тобто на 54 % менше, ніж торік.

Найгірше живеться польським інвесторам в Україні. На польські фірми, які

там працюють, негативно впливає непередбачуваність чиновників, гігантська корупція, неефективне господарське судочинство, – пояснює Rzeczpospolita. Зниження ВВП на 15 %, яке передбачає на цей рік для України Світовий банк, і прогноз українського Міністерства економіки про вихід із кризи аж у 2012 р., – це вкрай поганий прогноз для польських інвесторів. Тому й сповільнюється динаміка інвестицій (*Західна інформаційна корпорація (zik.com.ua)*. – 2009. – 5.10).

В субботу компания „ЛУКОЙЛ-Украина” сообщила о решении остановить производство на принадлежащем ей Одесском нефтеперерабатывающем заводе (НПЗ), мощности которого достигают 3 млн т переработки нефти в год. Эксперты утверждают, что причиной беспрецедентного решения стал корпоративный конфликт с украинской бизнес-группой „Приват”. Ю. Тимошенко заявила, что причина кроется в монополизации украинской нефтеперерабатывающей отрасли (МинПром – информация бизнес-класса (minprom.com.ua). – 2009. – 5.10).

Согласно данным Национального банка, опубликованным в „Основных принципах денежно-кредитной политики на 2010 год”, совокупный объем выплат по внешнему долгу в следующем году составит 20,3 млрд долл. Эта цифра включает в себя как выплаты по госдолгу (2,3 млрд долл.), так и задолженность корпоративного сектора (18 млрд долл.)

Сама по себе сумма в 20 млрд долл., которые необходимо выплатить за 12 месяцев, способна оказать очень существенное давление на курс гривни. Впрочем, эксперты отнеслись к озвученной Национальным банком цифре довольно спокойно. Дело в том, что регулятор подсчитал все „украинские” долги, срок погашения которых наступает в 2010 г. При этом в НБУ не учитывали, что основная часть этой задолженности не будет выплачена в срок, а будет реструктуризирована или рефинансирована (*МинПром – информация бизнес-класса (minprom.com.ua)*. – 2009. – 6.10).